

Helsingfors/Mariehamn 21.11.2025

Nr 40/25

Hänvisning Ålands lagtings skrivelser
29.9.2025, nr 129,131,133,
135,137,139,141/2025.

Till Justitieministeriet

- Ärende** Utlåtande över följande av lagtinget 29.9.2025 antagna landskapslagar:
- 1) Landskapslag om tillämpning på Åland av lagen om behandling av kunduppgifter inom social- och hälsovården (nedan *blankettlagen*),
 - 2) Landskapslag om ändring av 1 och 2 §§ landskapslagen om tillämpning i landskapet Åland av lagen om patientens ställning och rättigheter,
 - 3) Landskapslag om upphävande av 8 § landskapslagen om tillämpning av lagen angående specialomsorger om utvecklingsstörda,
 - 4) Landskapslag om ändring av landskapslagen om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om socialvård,
 - 5) Landskapslag om ändring av 5 § landskapslagen om tillämpning i landskapet Åland av barnskyddslagen,
 - 6) Landskapslag om ändring av 17 § landskapslagen om yrkesutbildade personer inom socialvården,
 - 7) Landskapslag om ändring av 40 och 41 §§ landskapslagen om socialvård.

Ålandsdelegationen avger i det följande ett gemensamt utlåtande över ovan nämnda landskapslagar.

Landskapslagarnas huvudsakliga innehåll

Genom blankettlagen görs lagen om behandling av kunduppgifter inom social- och hälsovården (FFS 703/2023) (nedan *rikslagen*), med vissa avvikelser, tillämplig på Åland. Ändringar i rikslagen ska gälla på Åland från tidpunkten för deras ikraftträdande i riket, om inte annat följer av blankettlagen.

Antagandet av blankettlagen har föranlett följdändringar i sex gällande landskapslagar. Det övergripande syftet med landskapslagstiftningen är att förenhetliga den nuvarande fragmenterade och sektorspecifika lagstiftningen om behandling av klient- och patientuppgifter inom socialvården och hälso- och sjukvården. Genom blankettlagen sammanförs bestämmelserna om bland annat rätten att ta del av uppgifter, utlämnande av uppgifter och yrkesutbildade personers skyldighet att anteckna kunduppgifter inom socialvården och hälso- och sjukvården.

Blankettlagen innehåller även bestämmelser om användningen av informationssystem inom vården. Som ett led i moderniseringen av den digitala infrastrukturen, och för att främja en bättre samordning inom vården, åläggs tjänstetillhandahållare inom socialvården och hälso- och sjukvården på Åland att ansluta sig till de riksomfattande Kanta-tjänsterna inom de tidsfrister som anges i blankettlagen.

Avsikten är att blankettlagen, jämte därav föranledda ändringar i befintlig landskapslagstiftning, ska träda i kraft den 1 januari 2026.

Lagstiftningsbehörigheten

Enligt blankettlagens 1 § 1 mom. ska rikslagen tillämpas på Åland med de avvikelser som anges i blankettlagen i syfte att uppnå en enhetlig reglering för behandling av kunduppgifter inom den offentliga och privata socialvården och hälso- och sjukvården. Enligt rikslagens 1 § är syftet med lagen att förenhetliga behandlingen av kunduppgifter inom social- och hälsovården vid både ordnandet och tillhandahållandet av social- och hälsovårdstjänster.

Enligt 18 § 12 punkten i självstyrelselagen tillkommer lagstiftningsbehörigheten gällande hälso- och sjukvården landskapet med de undantag som stadgas i lagens 27 § 24, 29 och 30 punkter. Enligt 18 § 13 punkten i självstyrelselagen för Åland tillkommer lagstiftningsbehörigheten landskapet gällande socialvården.

Enligt blankettlagens 1 § 2 mom. åläggs offentliga och privata tjänstetillhandahållare inom socialvården och hälso- och sjukvården på Åland att inom de tidsfrister som anges i 23 § ansluta sig som

användare av de riksomfattande informationssystemtjänsterna. Användningen av informationssystem ansluter till förvaltningsförfarandet inom landskapets behörighet.

Tillämpningen av blankettlagen utsträcks både till myndigheter inom landskaps- och kommunalförvaltningen. Lagstiftningsbehörigheten i fråga om landskapsregeringen och under denna lydande myndigheter och inrättningar, landskapets tjänstemän, tjänstekollektivavtal för landskapets anställda, disciplinär bestraffning av landskapets tjänstemän, arbetspensionsskydd för landskapets anställda och för förtroendevalda inom landskapsförvaltningen samt för rektorer, lärare och timlärare vid grundskolor i landskapet tillkommer landskapet enligt 18 § 1, 2 och 2a punkterna i självstyrelselagen. Enligt självstyrelselagens 18 § 4 punkt har landskapet lagstiftningsbehörighet i fråga om kommunernas förvaltning, kommunernas tjänsteinnehavare, tjänstekollektivavtal för kommunernas anställda och disciplinär bestraffning av kommunernas tjänsteinnehavare.

Blankettlagens tillämpning gäller också den privata socialvården och hälso- och sjukvården. Den privata hälso- och sjukvården bör anses som en del av rättsområdet hälso- och sjukvård i självstyrelselagens 18 § 12 punkt (ÅD 1/24). Även privat socialservice har ansetts ingå i landskapets lagstiftningsbehörighet (ÅD 29/03).

I lagstiftningskontrollen har i tidigare utlåtanden behandlats hur landskapslagstiftningen om offentlighet och dataskydd förhåller sig till fördelningen av lagstiftningsbehörighet enligt självstyrelselagen (se t.ex. ÅD 31/18 och 26/21 samt HD 5.3.2019, OH2019/11 och 1.6.2021, KKO-HD/98/2021). Ålandsdelegationen har i tidigare utlåtanden tagit ställning till hur landskapslagstiftning om elektronisk förvaltning och digitala tjänster inom förvaltningen förhåller sig till fördelningen av lagstiftningsbehörighet enligt självstyrelselagen (se ÅD 37/17 och 4/19).

Informationssäkerhet syftar till att skydda information och data som en organisation hanterar, både digital och fysisk information. Dylika bestämmelser har ansetts falla inom landskapets lagstiftningsbehörighet (ÅD 11/25 och HD 7.4.2025, KKO-HD/258/2025). Cybersäkerheten är ett område som har likheter och beröringspunkter med informationssäkerhet och även dataskydd. Utgångspunkten är att även cybersäkerhet gäller angelägenheter som hör till landskapets lagstiftningskompetens och lagstiftningsbehörigheten bör bedömas utgående från de rättsområden landskapslagstiftningen berör (HD 13.6.2025, KKO-HD/442/2025).

Lagstiftningsbehörigheten gällande arkivväsendet tillkommer landskapet enligt 18 § 14 punkten i självstyrelselagen. Arkivalier som härrör från statsmyndigheter har i självstyrelselagens 27 § 39 punkt exklusivt hänförts till rikets behörighet (RP 73/1990 rd, sid. 78).

Ålandsdelegationen utgår från att blankettlagen gäller angelägenheter som faller inom landskapets lagstiftningsbehörighet. I en landskapslag kan enligt 19 § 3 mom. i självstyrelselagen för Åland för vinnande av enhetlighet och överskådlighet intas stadganden av rikslagstiftningsnatur som i sak överensstämmer med motsvarande stadganden i rikslag. Intagande av sådana stadganden i en landskapslag medför inte ändring i fördelningen av lagstiftningsbehörigheten mellan riket och landskapet.

Förvaltningsbehörigheten är enligt 23 § och 30 § självstyrelselagen i huvudsak delad mellan landskapet och riket så att förvaltningen i angelägenheter som har hänförts till landskapets lagstiftningsbehörighet ankommer på självstyrelsemyndigheterna och i angelägenheter som faller inom rikets lagstiftningsbehörighet på riksmyndigheterna. Förvaltningsbehörigheten följer i princip lagstiftningskompetensen. Detta gäller ifall annat inte anges i självstyrelselagen eller avvikelser gjorts genom en överenskommelseförordning (HD 2021:83, stycke 11–13).

Ålandsdelegationen konstaterar att blankettlagen upprättar inom landskapets lagstiftningsbehörighet lagstiftningslösningar som huvudsakligen motsvarar rikets, i syfte att ansluta offentliga och privata tjänstetillhandahållare inom socialvården och hälso- och sjukvården på Åland som användare av de riksomfattande informationssystemtjänsterna, de så kallade Kanta-tjänsterna. Om skyldighet för tjänstetillhandahållare inom socialvården och hälso- och sjukvården på Åland att ansluta sig som användare av de riksomfattande informationssystemtjänsterna och anslutande övergångsbestämmelser föreskrivs i blankettlagens 7 § och 23 §. I rikslagens 3 § 14 punkt definieras den riksomfattande informationsresursen för kunduppgifter som en informationsresurs som hör till de riksomfattande informationssystemtjänsterna och där kundhandlingar, andra handlingar som innehåller kunduppgifter eller andra uppgifter som behövs för social- och hälsovården bevaras och utnyttjas.

I blankettlagens 2 § finns bestämmelser om förvaltningsuppgifter och samarbete mellan myndigheterna. Enligt 1 mom. ska de förvaltningsuppgifter som enligt rikslagen ankommer på social- och hälsovårdsministeriet, Tillstånds- och tillsynsverket och Folkpensionsanstalten inom landskapets behörighet handhas av landskapsregeringen, till den del det gäller att sköta den allmänna styrningen och planeringen av informationshanteringen, övervaka och utöva tillsyn över informationssäkerheten samt samordna samarbetet ifråga om sådana informationssystem och välbefinnandeapplikationer inom socialvården och hälso- och sjukvården på Åland som inte är anslutna till de riksomfattande informationssystemtjänsterna. Blankettlagens 2 § 1 mom. avser inte förvaltningsuppgifter som ankommer på ifrågavarande riksmyndigheter efter att det har skett en åländsk anslutning till de riksomfattande informationssystemtjänsterna. Enligt detaljmotiveringen bygger paragrafen på bedömningen att de riksomfattande

Kanta-tjänsterna som helhet betraktat tillhör rikets lagstiftningsbehörighet enligt 27 § 3 punkten i självstyrelselagen (lagförslag nr 28/2024–2025, s. 33).

Ålandsdelegationen konstaterar att riksmyndigheternas förvaltningsutövning inte kan utsträckas till landskapets behörighetsområde, ifall annat inte anges i självstyrelselagen eller avvikelser gjorts genom en överenskommelseförordning. I lagstiftningskontrollen har framförts att uttrycket förvaltningsuppgift kan tolkas på många sätt (HD 31.3.2015, OH2015/29). Därför kan det i viss mån vara tolkningsbart när de uppgifter som utförs i anslutning till de riksomfattande informationssystemtjänsterna ska anses utgöra offentliga förvaltningsuppgifter. Utgångspunkten är ändå den att de myndigheter och aktörer som ansvarar för skötseln av förvaltningsuppgifter inom hälso- och sjukvården samt socialvården inom landskapets behörighet också gör det efter anslutningen till de riksomfattande informationssystemtjänsterna.

I detaljmotiveringen till blankettlagens 2 § redogörs närmare för hur förvaltning som anses falla inom rikets lagstiftningsbehörighet ankommer på riksmyndigheterna (lagförslag nr 28/2024–2025, s. 33–35). Landskapets förvaltningsbehörighet uppges inte sträcka sig till sådana informationssystem och välbefinnandeapplikationer inom socialvården och hälso- och sjukvården som är anslutna till de riksomfattande Kanta-tjänsterna, antingen direkt eller via informationsföremedlingsservicen. Som utgångspunkt anser Ålandsdelegationen att inrättandet av digitala tjänster för skötseln av uppgifter faller inom landskapets behörighet. Enbart anslutningen till riksomfattande informationssystemtjänster medför inte i sig avvikelse från hur den exklusiva lagstiftnings- och förvaltningsbehörigheten är fördelad mellan landskapet och riket (jfr 59 b § 1 mom. i självstyrelselagen).

Enligt blankettlagens 2 § 2 mom. ansvarar Datainspektionen inom landskapets behörighet för den övervakning av och tillsyn över behandlingen av personuppgifter som enligt rikslagen ankommer på dataombudsmannen. Bestämmelsen är förenlig med behörighetsfördelningen eftersom lagstiftningsbehörigheten gällande dataskydd eller behandling av personuppgifter har bedömts utgående från de rättsområden landskapslagstiftningen kan beröra (HD 5.3.2019, OH2019/11). Dock framkommer av detaljmotiveringen till blankettlagens 2 § att ett allmänt ärendehanteringssystem som ansluts till Kanta-tjänsterna anses falla utanför landskapets förvaltningsbehörighet. Ålandsdelegationen anser att enbart denna anslutning inte kan medföra att samtliga de uppgifter som riksmyndigheter utför enligt rikslagen faller inom rikets förvaltningsbehörighet. Informationshantering och säkerhet i anslutning denna har som utgångspunkt ansetts gälla angelägenheter som hör till landskapets lagstiftningskompetens (HD 7.4.2025, KKO-HD/258/2025). Till exempel i rikslagens 13 kap. föreskrivs om övervakningen av informationssystem och välbefinnandeapplikationer som avses i rikslagen. Tillstånds- och

tillsynsverkets övervakning och inspektioner bör anses innefatta utförandet av förvaltningsuppgifter (jfr HD 2021:83, stycke 14).

I blankettlagens 3 § föreskrivs om bestämmelser i rikslagen som inte ska tillämpas. I 4 § 1–15 punkterna ingår en förteckning över hänvisningar i rikslagen och vad dessa ska avse inom landskapets behörighet. Av blankettlagens 5 § följer terminologiska anpassningar till begrepp som används inom landskapets behörighet. I 6 § ingår bestämmelser om särskilda avvikelser från rikslagens bestämmelser. Ålandsdelegationen har inte några särskilda kommentarer till dessa bestämmelser.

I blankettlagens 7 § föreskrivs om skyldighet för tjänstetillhandahållare inom socialvården och hälso- och sjukvården på Åland att ansluta sig som användare av de riksomfattande informationssystemtjänsterna. Denna skyldighet omfattar både myndigheter inom landskaps- och kommunalförvaltningen. Därtill omfattas även privata tjänstetillhandahållare inom socialvården och hälso- och sjukvården.

Enligt självstyrelselagens 27 § 1 punkt hör stiftande, ändring och upphävande av grundlag samt avvikelse från grundlag till rikets behörighet. Landskapslagens förenlighet med grundlagen bör därför bedömas.

Befogenheter att styra samordningen av kommunernas informationssystem har bedömts i förhållande till grundlagens 121 §. Dessa har kunnat motiveras med att detta främjar till exempel de sociala rättigheterna i grundlagens 19 § (GrUU 46/2010 rd, s. 3–4). I rikslagstiftningen har tidigare införts skyldighet för tillhandahållare av offentliga och privata hälso- och sjukvårdstjänster att ansluta sig som användare av informationssystemtjänsterna. I det sammanhanget har också den framtida anslutningen av åländska tillhandahållare genom överenskommelseförordning beaktats (se 15 § i den numera upphävda lagen om elektronisk behandling av klientuppgifter inom social- och hälsovården, FFS 159/2007). I riket har skyldigheten att ansluta sig också utsträckts till offentliga och privata tjänstetillhandahållare inom socialvården (se 52 § i den numera upphävda lagen om elektronisk behandling av kunduppgifter inom social- och hälsovården, FFS 784/2021, och 102 § i lagen om behandling av kunduppgifter inom social- och hälsovården, FFS 703/2023). Med beaktande av detta kan skyldigheterna för de åländska tjänstetillhandahållarna enligt 7 § anses vara konstitutionellt oproblematiska (se också GrUU 4/2021 rd och GrUU 89/2022 rd).

I blankettlagens 8 § föreskrivs om särskilda språkkrav på informationstjänsterna. I självstyrelselagens 6 kap. finns språkstadganden. Enligt 36 § i självstyrelselagen är landskapet enspråkigt svenskt. Ämbetsspråket i stats-, landskaps- och kommunalförvaltningen är svenska. Enligt 38 § ska skrivelser och andra handlingar som utväxlas mellan landskapsmyndigheterna och statens myndigheter i

landskapet avfattas på svenska. Självstyrelselagens språkstadganden ska också efterlevas efter en anslutning till de riksomfattande informationssystemtjänsterna.

Enligt 9 § kan landskapsregeringen av språkmässiga, informations-säkerhetsrelaterade eller andra särskilt vägande skäl förelägga en tjänstetillhandahållare inom socialvården och hälso- och sjukvården på Åland att avbryta användningen av en riksomfattande informationssystemtjänst. Om föreläggandet gäller någon av de riksomfattande informationssystemtjänsterna ska kundhandlingar som bevaras i tjänsten utan dröjsmål överföras till ett lokalt informationssystem som tjänstetillhandahållaren använder för elektronisk hantering och bevaring av kundhandlingar. Grunderna för landskapsregeringens förelägganden är tämligen vaga. I bestämmelserna beaktas inte möjligheten att i första hand avhjälpa bristerna med lindrigare medel än avbrytande. Trots detta anser Ålandsdelegationen att det inte rör sig om en klar behörighetsöverskridning.

Av 10 § följer särskilda krav på informationssystem och välbefinnandeapplikationer som inte är anslutna till de riksomfattande informationssystemtjänsterna. Enligt 11 § ska tjänstetillhandahållare rapportera betydande störningar eller incidenter i sådana nätverks- och informationssystem som inte är anslutna till de riksomfattande informationssystemtjänsterna till landskapsregeringen på det sätt som föreskrivs i landskapslagen om cybersäkerhet och motståndskraft. Ålandsdelegationen har inget särskilt att anföra om dessa bestämmelser.

Enligt blankettlagens 12 § 1 mom. har en myndighet som tillhandahåller socialvård på Åland inom landskapets behörighet och med avvikelse från 55 § 1 mom. i rikslagen rätt att trots sekretessbestämmelserna få och använda klientuppgifter som innehas av andra myndigheter inom socialvården på Åland, om det är nödvändigt för att ordna, producera och tillhandahålla socialvårdstjänster för en klient. Klientens tillstånd förutsätts inte, men denna har rätt att förbjuda att uppgifter lämnas ut. Rätten att lämna ut och ta emot klientuppgifter gäller i förevarande fall Kommunernas socialtjänst k.f. och de primärkommuner som ansvarar för ordandet av äldreomsorg och barnomsorg (lagförslag nr 28/2024–2025, s. 40).

Enligt 1 § 2 mom. i grundlagen ska konstitutionen trygga människovärdets okränkbarhet och den enskilda människans frihet och rättigheter samt främja rättvisa i samhället. Enligt grundlagens 10 § 1 mom. är vars och ens privatliv tryggt. Enligt artikel 8 i EU:s stadga om de grundläggande rättigheterna ska personuppgifter behandlas på grundval av den berörda personens samtycke eller någon annan legitim och lagenlig grund. Enligt artikel 9 i EU:s dataskyddsförordning är behandlingen av uppgifter om hälsa möjlig och lagenlig bland annat endast när den registrerade uttryckligen har lämnat sitt samtycke till behandlingen av personuppgifterna för ett eller flera

specifika ändamål. Enligt grundlagsutskottet har en reglering som betonar självbestämmanderätten varit särskilt motiverad i den aktuella lagstiftningskontexten (GrUU 4/2021 rd, stycke 19).

Grundlagsutskottet har godtagit lösningar i rikslagstiftningen som inte explicit kräver att patienten ger sitt samtycke, men han eller hon har rätt att förbjuda att en annan enhet använder uppgifterna (GrUU 41/2010 rd, s. 3). Å andra sidan har utskottet i ett senare skede konstaterat att behandlingen av uppgifter med hjälp av riksomfattande informationssystemtjänster väsentligen avviker från tidigare lagstiftningslösningar. Föreslagen lagstiftning som byggde på avsaknaden av samtycke ändrades så att samtycke är utgångspunkten enligt rikslagens 55 § 1 mom. (GrUU 4/2021 rd, s. 5–12).

Rätten enligt 12 § 1 mom. är avgränsad till att uppgifterna är nödvändiga för att ordna, producera och tillhandahålla socialvårdstjänster för en klient. Ordande, produktion och tillhandahållande av socialvårdstjänster kan inte betraktas som en särskilt exakt avgränsning (GrUU 4/2021 rd, stycke 31, se också HD 20.6.2024, KKO-HD/694/2024). Enligt 12 § 1 mom. har klienten dock rätt att förbjuda att uppgifter lämnas ut till annan myndighet inom socialvården på Åland. Med beaktande av detta och då förvaltningsorganisationen avviker från den i riket kan bestämmelserna anses vara förenliga med självbestämmanderätten.

I blankettlagens 13 § föreskrivs om rätt att få uppgifter mellan socialvården och hälso- och sjukvården inom ramen för det myndighetsövergripande samarbetet. Utöver vad som föreskrivs i 53 § 1 mom. i rikslagen om socialvårdens och hälso- och sjukvårdens gemensamma tjänster har den som deltar i genomförandet av en tjänst som tillhandahålls genom samarbete mellan den kommunala socialvården och Ålands hälso- och sjukvård i enlighet med vad som föreskrivs i 19a § i landskapslagen om hälso- och sjukvård och 69 § i landskapslagen om socialvård rätt att trots sekretessbestämmelserna få och använda sådana kunduppgifter som är nödvändiga för tillhandahållandet av de samordnade tjänsterna. Vad som föreskrivs i paragrafen om utlämnande av kunduppgifter får ske utan att tillstånd för utlämnande inhämtas från kunden. Kunden har dock rätt att förbjuda att uppgifter lämnas ut.

I detaljmotiveringen anges vilket samarbete som bestämmelsen avser i dagsläget (lagförslag nr 28/2024–2025, s. 42). Rätten att få och använda sekretessbelagda uppgifter enligt blankettlagens 13 § skulle gälla utan att tillstånd för utlämnande inhämtas från kunden. Rätten skulle begränsas till kunduppgifter som är nödvändiga för tillhandahållandet av de samordnade tjänsterna. Formuleringen av 13 § antyder att bestämmelserna inte avviker från, utan kompletterar, de i rikslagens 53 §. Både rikslagens 53 § 2 och 3 mom. förutsätter kundens tillstånd för utlämnande. Oberoende av denna motstridighet har klienten enligt 13 § 1 mom. rätt att förbjuda att uppgifter lämnas ut till

annan myndighet inom socialvården på Åland. Med beaktande av detta och då förvaltningsorganisationen avviker från den i riket kan bestämmelserna anses vara förenliga med självbestämmanderätten.

I blankettlagens 14 § finns bestämmelser om bevarande och gallring av kundhandlingar och logguppgifter som lagras i de riksomfattande informationssystemtjänsterna. Varken informationsresursen för kunduppgifter eller någon annan Kanta-tjänst är avsedd att fungera som en plattform för långsiktigt eller permanent bevarande av kunduppgifter. Vad som föreskrivs i arkivlagen för landskapet Åland om gallring och varaktig bevaring av handlingar ska tillämpas när den bevarandetid som anges i bilagan till kunduppgiftslagen har löpt ut för kundhandlingar, logguppgifter och annat material som en tjänstetillhandahållare inom socialvården och hälso- och sjukvården på Åland sparar i de riksomfattande informationssystemtjänsterna. Den personuppgiftsansvarige tjänstetillhandahållaren ska se till att kundhandlingar som ska bevaras varaktigt överförs till det lokala informationssystem som tjänstetillhandahållaren använder för elektronisk hantering och bevaring av kundhandlingar. Ålandsdelegationen anser att bestämmelserna faller inom ramen för landskapets lagstiftningsbehörighet gällande arkivväsendet enligt 18 § 14 punkten i självstyrelselagen. Arkivalier som härrör från statsmyndigheter har i självstyrelselagens 27 § 39 punkt exklusivt hänförs till rikets behörighet.

I blankettlagens 15 § finns bestämmelser om bevarande av kundhandlingar när en tjänstetillhandahållares verksamhet upphör. Bestämmelserna utgör avvikelser från rikslagens 16 § 1 mom. Ålandsdelegationen anser att bestämmelserna är förenliga med behörighetsfördelningen enligt självstyrelselagen.

Enligt blankettlagens 16 § får landskapsregeringen utfärda ett föreläggande om att en tjänstetillhandahållare fullgör sin skyldighet enligt lagen. Paragrafen tar närmast sikte på situationer där en enskild tjänstetillhandahållare inom socialvården eller hälso- och sjukvården försummat eller underlåtit att ansluta sig till Kanta-tjänsterna inom utsatt tidsfrist. För att ett beslut om föreläggande ska ha en tillräckligt avskräckande verkan, ska det gå att förena med vite på det sätt som föreskrivs i 17 §. Ålandsdelegationen anser att bestämmelserna är förenliga med behörighetsfördelningen enligt självstyrelselagen.

Straffbestämmelserna i blankettlagens 18 § motsvarar huvudsakligen de i rikslagens 100 §. Till landskapets lagstiftningsbehörighet hör enligt 18 § 25 punkten i självstyrelselagen beläggande med straff och storleken av straff inom rättsområden som hör till landskapets lagstiftningsbehörighet. I detaljmotiveringen till 18 § anges att straffbestämmelserna i rikslagens 100 § 1 mom. kan intas i 1 mom. med stöd av 19 § 3 mom. i självstyrelselagen (lagförslag nr 28/2024–2025, s. 43–44). Ålandsdelegationen anser att det huvudsakligen rör sig om angelägenheter inom landskapets lagstiftningsbehörighet.

I blankettlagens 19 § föreskrivs om förordningsfullmakter. Förordningsfullmakten i 19 § 1 mom. är vag, men kan trots detta inte anses utgöra en behörighetsöverskridning. Enligt 2 mom. ska på Åland iaktas social- och hälsovårdsministeriets förordning, om inte landskapsregeringen inom ramen för lagtingets lagstiftningsbehörighet genom landskapsförordning beslutat om avvikelser från riksbestämmelserna. I 1–3 punkterna räknas upp innehållet i riksförordningens närmare bestämmelser. I bestämmelsen anges inte vilken riksförordning det handlar om. Social- och hälsovårdsministeriets förordning om behandling av kunduppgifter inom social- och hälsovården (FFS 457/2024) torde avses.

I blankettlagens 20 § och 21 § ingår bestämmelser om rättelseyrkande och besvär. Rättelseyrkande är en del av förvaltningsförfarandet som föregår det egentliga besvärsförfarandet, och är att hänföra till landskapets lagstiftningsbehörighet. Besvärsbestämmelserna i 21 § överensstämmer med 25 § i självstyrelselagen.

I blankettlagens 23 § ingår övergångsbestämmelser. I paragrafen ingår huvudsakligen tidsfrister för tjänstetillhandahållares anslutning till Kanta-tjänsterna. Dessa bestämmelser föranleder inte några särskilda kommentarer.

Antagandet av blankettlagen har föranlett följdändringar i sex gällande landskapslagar. Dessa ändringar föranleder inte några kommentarer från Ålandsdelegationens sida.

Avslutningsvis noterar Ålandsdelegationen att grundlagsutskottet har ansett att rikslagstiftningen har blivit mycket ogenomtänkt och svårtydd. Att den nu aktuella regleringen är svårbegriplig har också en negativ inverkan på rättsskyddet för yrkesutbildade personer inom social- och hälsovården (GrUU 89/2022 rd, stycke 3).

Ålandsdelegationens utlåtande

Ålandsdelegationen har med beaktande av självstyrelselagens för Åland stadganden funnit att hinder för ikraftträdande av landskapslagarna inte föreligger. Ålandsdelegationen har dock ovan i utlåtandet anfört anmärkningar beträffande några stadganden i blankettlagen, men ansett att de inte påverkar behörighetsfördelningen.

Närvarande Ordföranden Holm-Johansson, ledamöterna Dahlén, Leino-Sandberg, Siitari och Åkerblom.

På Ålandsdelegationens vägnar:

Marine Holm-Johansson
ordförande

Sören Silverström
sekreterare